

Kommunereformen delutredning 3

Kommunestyret i Oppdal har bestemt at fire alternativer skal konsekvensutredes:

- a) Oppdal – Rennebu
- b) Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal
- c) Oppdal – Sunndal
- d) Oppdal fortsetter som egen kommune

I denne delutredningen blir det undersøkt hvor økonomisk attraktiv alternativene er, og hvilket potensial de gir for å effektivisere kommuneøkonomien og tjenesteytingen.

”Spørsmålet er ikke
hva det koster –
spørsmålet er hva
du har råd til”

Kjell-Inge Røkke

Om hytta til 200 millioner

Innhold

1. Sammendrag og konklusjon	2
2. Metode.....	4
3. Status for kommuneøkonomi	6
4. Effektiviseringspotensial ved en kommunesammenslåing.....	9
5. Overføringer fra staten	18
6. Andre effekter med økonomisk betydning	22

1. Sammendrag og konklusjon

Kommunestyret har bestemt at fire alternativ for ny kommune skal utredes:

1. Oppdal-Rennebu
2. Oppdal-Rennebu-Midtre Gauldal
3. Oppdal-Sunndal
4. Oppdal fortsetter som egen kommune

Denne utredningen forsøker å gi svar på følgende problemstilling:

Hvor økonomiske attraktive er de 4 alternativene, og hvilket potensiale gir de for å effektivisere kommuneøkonomien og tjenesteytingen?

Kommunene bruker opp de pengene de har til rådighet. Noen kommuner har mer å rutte med enn andre. Dette er hovedforklaringen til store kostnadsforskjeller kommunene imellom. En sammenslått kommune må gjennomføre en prosess for å skape enhetlige tjenester for alle innbyggerne. Når en kommune med høyt kostnadsnivå på tjenestene slår seg sammen med en kommune med lavt kostnadsnivå åpner det seg et effektiviseringspotensial. Potensialet vil bli utnyttet dersom den nye kommunen legger seg på kostnadsnivået til kommunen med best praksis.

Sunndal og Rennebu har et gjennomgående høyere kostnadsnivå på tjenestene enn Oppdal. Av tilgjengelige data er det vanskelig å se at dette blir gjenspeilet i høyere kvalitet. At kostnadene er høyere skyldes nok rett og slett at de to kommunene har råd til det. Midtre Gauldal har et kostnadsnivå mer på linje med Oppdal, men KOSTRA-indikatorer tyder på at de ikke får like mye ut av pengene som Oppdal.

Potensialet for å effektivisere økonomien er betydelige for alle de tre sammenslåingsalternativene. Dersom man for hver enkelt tjeneste baserer seg på at den nye kommunen skal legge til grunn kostnads- og kvalitetsstandarder etter mal fra kommunen med best praksis, er det anslått et potensial på rundt 84 mill pr år for alternativet Oppdal-Rennebu-Midtre Gauldal, 77 mill for Oppdal-Sunndal og 44 mill for Oppdal-Rennebu. Selv om tallfestingen bare bør tolkes som indikasjoner på nivå og rangering, synes konklusjonen å være klar; dersom et sammenslåingsvedtak følges opp på en økonomisk rasjonell måte er det svært store besparelser å hente.

Kommuner som slår seg sammen vil nyte godt av de økonomiske virkemidlene som skal stimulere til sammenslåing. De frie inntektene vil i all hovedsak bli beholdt ubeskåret i 15 år som om de sammenslåtte kommunene fortsatt var egne kommuner, for deretter å bli trappet ned over en 5-årsperiode. Distriktstilskudd og kompensasjonen for smådriftsulempet beholdes altså i en svært lang overgangsperiode. En sammenslått kommune vil dermed i 15-20 år ha et høyere inntektsnivå enn hva det bør koste å yte noenlunde veldrevne tjenester. I tillegg vil kommunen få reformstøtte, og kostnadene ved omstillingsprosessen blir dekket med engangsbeløp. Vi har anslått nåverdien av disse gulrøttene til knapt 360 mill for alternativet Oppdal-Rennebu-Midtre Gauldal, og drøyt 170 mill for alternativene Oppdal-Sunndal og Oppdal-Rennebu.

En sammenslått kommune vil ikke lide noen økonomisk nød som tilsier at besparelser blir den viktigste drivkraften bak arbeidet med å skape enhetlige tjenester. Altså er det grunn til å stille spørsmål ved realismen til en beste-praksis-tilnærming. Det er all grunn til å tro at en sammenslått kommune vil oppføre seg på samme måte som kommunene gjør i dag; man bruker de pengene som står til rådighet. Romslige budsjett fører til høyt kostnadsnivå, og knappe budsjett gir ansporelser til effektivisering. Dermed kan de gylne gulrøttene som skal stimulere til kommunesammenslåing paradoksalt nok bli det største hinderet for en mer økonomisk effektiv kommunesektor.

Indikatorer for den økonomiske sunnhetstilstanden i de fire kommunene viser at både Sunndal, Rennebu og Oppdal står seg bra. Midtre Gauldal er en del verre stilt. I et 50-årsperspektiv bør man likevel ikke legge altfor stor vekt på øyeblikksbildet over den økonomiske statusen. Omstillingsprosesser i norske kommuner har vist at bildet kan endre seg ganske fort.

Kommunereformen – delutredning 3

Vi har forsøkt å rangere den økonomiske attraktiviteten for de fire alternativene gjennom en poengskala, der høy score indikerer stor attraktivitet. I overgangen fra dataanalyse til poenggiving skjer det subjektive vurderinger. Ved en annen vektlegging av datagrunnlaget kunne rangeringen blitt annerledes.

Økonomisk attraktivitet for de fire alternativene. Poengskala fra 1 til 6, der høy score angir høy attraktivitet.

		Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3	Alt. 4
		Oppdal - Rennebu	Oppdal- Rennebu- Midtre Gauldal	Oppdal- Sunnadal	Oppdal alene
Status for kommuneøkonomi	20 %	4	2	4	4
Effektiviseringspotensial	30 %	4	5	5	1
Overføringer fra staten	30 %	4	5	3	1
Andre økonomiske effekter	20 %	4	2	4	3
Vektet samlepoeng		4,0	3,8	4,0	2,0

Alternativene Oppdal-Sunnadal og Oppdal-Rennebu får den høyeste poengsummen, men forskjellen ned til Oppdal-Rennebu-Midtre Gauldal er ikke stor. Selv om den økonomiske situasjonen i Oppdal kommune står seg godt i forhold til de 3 andre kommunene, tilsier de andre elementene i rangeringen at det klart dårligste alternativet i et økonomisk perspektiv er om Oppdal fortsetter som egen kommune.

Ved alternativet **Oppdal-Rennebu** vil to kommuner med en ryddig praksis for å sette tæring etter næring bli slått sammen. På grunn av Rennebu sine smådriftsulempner åpner det seg et betydelig potensial for å effektivisere kommuneadministrasjonen. De to kommunene har også kostnadsforskjeller innen grunnskole, eldreomsorg, barnehage og sosialtjeneste som indikerer potensial for ytterligere kostnadsreduksjon. Rennebu sitt småkommunetilskudd vil bli videreført ubeskåret i 15 år. Det samme vil basistilskuddet. Selv om reformstøtten ikke blir mer enn 5 mill, vil statens gulrøtter utgjøre store beløp i forhold til folketallet i en ny kommune. Etersom Rennebu har samme lave sats for arbeidsgiveravgift som Oppdal er det lite sannsynlig med overraskelser når soneinndelingen skal revideres. I forhold til innbyggertallet har Rennebu store kraftinntekter, og en sammenslåing vil ikke medføre store endringer i betalingssetter for kommunale tjenester.

Alternativet **Oppdal-Sunnadal** vil også gi en kommune med relativt solid økonomisk plattform. På grunn av Sunndal sine høye enhetskostnader åpner det seg et betydelig effektiviseringspotensial. Forskjellene er spesielt markante innen administrasjon og eldreomsorg. Størrelsen på reformstøtte og inndelingstilskudd vil bli om lag på samme nivå som alternativet Oppdal-Rennebu, men med flere innbyggere å dele pengene på. Sunndal sine solide eiendomsskatteinntekter fra verker og bruk blir ikke omfattet av inntektsutjevningen, noe som bidrar til at kommunen får et høyere inntektsnivå pr innbygger enn det Oppdal har i dag.

For alternativet **Oppdal-Rennebu-Midtre Gauldal** drar sistnevnte kommune sin heller anstrengte økonomi ned attraktiviteten. Men når 3 kommuner slås sammen til en kommune med over 15.000 innbyggere utgjør reformgulrøttene betydelige beløp. Vi har beregnet nåverdien til knapt 360 mill. Samtidig er det dette alternativet som gir størst effektiviseringspotensial i absolutte kroner, - om enn ikke i forhold til innbyggertall. Men ved en sammenslåing der Midtre Gauldal inngår er det en risiko for at det distriktpolitiske virkeområdet blir endret til ugunst for Oppdal ved neste revisjon. Midtre Gauldal sine beskjedne inntekter fra konsesjonskraft og eiendomsskatt drar ned attraktiviteten for dette alternativet, og det samme gjør kommunens høye betalingssetter for kommunale tjenester.

For **Oppdal fortsetter som egen kommune** er det større sannsynlighet for reduserte inntekter enn økte inntekter ved den bebudede revisjonen av inntektssystemet. Reformen vil i seg selv heller ikke utløse noe effektiviseringspotensial.

2. Metode

Problemstillingen er belyst ved å analysere data knyttet til

- ✓ Økonomisk status i de 4 kommunene
- ✓ Effektiviseringspotensial ved de 3 sammenslåingsalternativene
- ✓ Overføringer fra staten
- ✓ Andre økonomiske effekter som er relevant å ta med i vurderingen

Vi har forsøkt å rangere attraktiviteten for de ulike alternativene gjennom en poengskala fra 1-6, der høy poengverdi angir høy attraktivitet. Samlepoenget fremkommer etter følgende vekting:

	Vekt
Status for kommuneøkonomi	20 %
Effektiviseringspotensial	30 %
Overføringer fra staten	30 %
Andre økonomiske effekter	20 %
Vektet samlepoeng	100 %

2.1 Status for kommuneøkonomi

De 4 berørte kommunene har forskjellig økonomisk utgangspunkt. Når en kommune med høye inntekter, god økonomistyring, høy finansformue og lav lånegjeld slår seg sammen med en kommune med motsatt fortegn på økonomien, vil innbyggerne i det gamle kommuneområdet bli verre stilt enn før. Innbyggerne i den verst stilte kommunen vil få en lettelse. I kapittel 3 har vi sett nærmere på data som er egne til å si noe om dette gjennom KOSTRA-indikatorer for driftsmargin, disposisjonsfond, lånegjeld, pensjonsforpliktelser og arbeidskapital.

2.2 Effektiviseringspotensial

I kapittel 4 har vi sett nærmere på hvilke effektiviseringspotensial som åpner seg ved de tre sammenslåingsalternativene. Effektivisering betyr ikke nødvendigvis å spare penger. Det kan like godt komme til uttrykk ved at man får bedre eller flere tjenester ut av budsjettmidlene. For å si noe om effektiviseringspotensialet for tjenestene er det dermed ikke tilstrekkelig å undersøke kommunenes kostnadsnivå. Man må også se på indikatorer som sier noe om kvalitet og behovsdekning.

Gjennom *Kommunebarometeret* til Kommunal Rapport er det gjort forsøk på å evaluere hva den enkelte kommune får ut av ressursene gjennom bruk av tilgjengelige nøkkeltall som til sammen skal gi et bilde av tjenestekvalitet. Ved å kombinere *Kommunebarometeret* sin rangering av tjenestene og KOSTRA-data for kostnadsnivå kan man *både* få et bilde over kvalitet/behovsdekning og kostnader. Dersom en kommunal tjeneste både har høye kostnader og svakt resultat på *Kommunebarometeret* har man entydige indikasjoner på et effektiviseringspotensial. Det blir mer uklart dersom en tjeneste blir produsert billig, men har svak rangering i *Kommunebarometeret*. Eller omvendt; dersom en kommunal tjeneste har høye kostnader og god kvalitet/behovsdekning er det vanskelig å si noe entydig om effektiviseringspotensialet. Dette bygger på en grunnleggende antakelse om en sammenheng mellom kvalitet og kostnad.

Undersøkelser om offentlig tjenesteyting har imidlertid gang på gang slått hull på antakelsen om at det er kvalitetsforskjeller som er forklaringen på at kommunene har ulikt kostnadsnivå på tjenestene. (FOU-rapport fra KS av mai 2011). Det er for eksempel ikke funnet noen sammenheng mellom læringsresultat og utgifter pr elev eller utgifter pr sykehjemsplass og resultat fra bruker- og pårørendeundersøkelser. Hovedårsakene til kommunale kostnadsforskjeller synes derimot å være at kommunene har ulikt inntektsnivå. *Spørsmålet er ikke*

hva det koster, men hva man har råd til. Men også strukturelle forskjeller (f.eks skole- og institusjonsstørrelse), kommunestørrelse, og ikke minst mer udefinierbare størrelser som bedrifts- og ledelseskultur spiller inn. Dermed er det godt mulig for en kommune *både* å ha lavere kostnader og høyere tjenestekvalitet enn nabokommunene.

Før sammenslåingen har kommunene ulik praksis for tjenesteproduksjonen. Gjennom en sammenlignende analyse av kvalitet og kostnad kan man si noe om effektivitetsforskjellene i kommunene. Ved en kommunesammenslåing må det gjennomføres en prosess for at den nye kommunen skal få en ensartet tjenesteproduksjon, hvor slike kvalitets- og kostnadsforskjeller viskes bort. En rasjonell måte å gjøre dette på er å bygge videre på den beste praksisen blant de sammenslåtte kommunene. Den kommunen som går inn i den sammenslåtte kommunen med best praksis danner standard for hvordan ting skal gjøres i den nye kommunen. Gjennom tallfesting av disse forskjellene kan man få et bilde over effektiviseringspotensialet.

Som et referansepunkt har vi også sett på potensialet dersom tjenestene i den nye kommunen blir harmonisert slik at den i det minste når opp til gjennomsnittsnivået for kommunegruppe 11 i KOSTRA. Dette er gruppen for mellomstore kommuner med middels store inntekter og middels store bundne kostnader.

2.2 Overføringer fra staten

I kapittel 5 har vi sett nærmere på de økonomiske virkemidlene fra staten i forbindelse med kommunereformen og hvordan de vil slå ut for de ulike alternativene. Det kommunale inntektssystemet vil bli lagt om fra 2017 av, og det må forventes at det nye systemet vil bygge opp under regjeringens intensjon om færre og mer slagkraftige kommuner. Det er gjort rede for systemeffektene ved de mest sannsynlige endringene.

2.2 Andre effekter med økonomisk betydning

I kapittel 6 har vi sett på noen andre element som kan gi forskjellig økonomisk utslag for de 4 alternativene:

- ✓ Distriktpolitisk virkeområde
- ✓ Differensiert arbeidsgiveravgift
- ✓ Landbrukstilskudd
- ✓ Eiendomsskatt
- ✓ Kraftinntekter
- ✓ Prising av kommunale tjenester

3. Status for kommuneøkonomi

I denne delen blir det sett nærmere på indikatorer som forteller noe om hvordan kommunene har forvaltet disponible midler. For å få et fullstendig og sammenlignbart bilde er det tatt utgangspunkt i KOSTRA-tall for kommunene som konsern. Dermed inngår både kommunale foretak og interkommunale selskap i tallene for den enkelte kommune.

Netto driftsmargin

Dette er en hovedindikator for evnen til å sette tæring etter næring. Den forteller hvor stor andel av inntektene som står igjen etter at de løpende driftsutgiftene er dekket.

Netto driftsmargin 2012-2014. Konserntall. Kilde: ssb.no/kostra

	2012	2013	2014	Gjennomsnitt siste 3 år
Oppdal	4,1 %	5,4 %	1,0 %	3,5 %
Rennebu	2,0 %	3,5 %	1,2 %	2,9 %
Midtre Gauldal	4,4 %	3,5 %	0,0 %	2,6 %
Sunnal	4,1 %	4,2 %	3,2 %	3,8 %

Alle kommunene hadde en nedgang fra 2013 til 2014. Dette skyldes i stor grad beregningsteknikk, ettersom regnskapsreglene for føring av investeringsmoms ble endret. Ingen av de fire kommunene har hatt negativ netto driftsmargin de siste 3 årene. Over tid er det Sunndal som har hatt den høyeste og mest stabile driftsmarginen. Oppdal og Midtre Gauldal har hatt den mest negative utviklingen de siste årene. Til sammenligning lå gjennomsnittlig netto driftsmargin i norske kommuner i 2014 på 1,3 %. Bare Sunndal lå over dette nivået.

Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter

Disposisjonsfondene er de eneste reservene som kommunene kan disponere fritt både til drifts- og investeringsformål, og er dermed den delen av reserven som forteller mest om den økonomiske handlefriheten. Nivået forteller noe om hvilken økonomisk buffer kommunen har for uforutsette hendelser og evnen til å dekke investeringer med egenkapital.

Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter 2012-2014. Konserntall. Kilde: ssb.no/kostra

	2012	2013	2014
Oppdal	9,3 %	8,1 %	8,0 %
Rennebu	6,6 %	8,1 %	8,9 %
Midtre Gauldal	3,2 %	3,1 %	1,6 %
Sunnal	9,6 %	9,0 %	11,6 %

Norske kommuner hadde i gjennomsnitt disposisjonsfond tilsvarende 6,3 % av driftsinntektene i 2014. Med unntak for Midtre Gauldal er ikke bufferne så aller verst i de fire kommunene. Spesielt Sunndal har en godt oppbygd reservekapital. Midtre Gauldal sin evne til å møte uforutsette hendelser må vurderes som kritisk, og utviklingen har vært urovekkende.

Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter

Netto lånegjeld blir i KOSTRA-sammenheng definert som langsiktig lånegjeld fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån fra Husbanken og ansvarlige lån.

Gjeldsbelastningen og konsekvensene dette har for rente- og avdragsbetjening er svært viktig for den økonomiske handlefriheten. Ved en kommunesammenslåing vil alle gjeldsforpliktelser bli samlet i den nye kommunen. For innbyggere i en kommune med lav gjeldsgrad som slås sammen med en forgjeldet kommune vil framtidsutsiktene for kommunens evne til å løse nye oppgaver bli endret.

Kommunereformen – delutredning 3

Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter 2012-2014. Konserntall. Kilde: ssb.no/kostra

	2012	2013	2014
Oppdal	62,0 %	52,0 %	50,3 %
Rennebu	61,2 %	61,4 %	56,9 %
Midtre Gauldal	90,9 %	60,5 %	64,5 %
Sunddal	56,8 %	54,1 %	60,8 %

Det nasjonale gjennomsnittet lå i 2014 på 74,0 %. Alle de fire kommunene lå under dette nivået. Oppdal var den kommunen blant de fire som hadde lavest netto lånegjeld, og Midtre Gauldal den høyeste. Men forskjellene mellom kommunene er ikke så store at innbyggerne vil bli overdynget med økte gjeldsforpliktelsener ved en sammenslåing.

Pensjonsforpliktelsener i prosent av driftsinntekter.

Kommunene har ytelsesbaserte pensjonsordninger, der ansatte er sikret en viss andel av lønnen ved avgang som pensjon. Pensjonskostnadene utgjør en stor andel av kommunens driftsutgifter. De fremtidige pensjonsforpliktelsene blir beregnet og bokført som langsiktig gjeld i kommuneregnskapene. Selv om kommunene er underlagt samme regelverk kan faktorer som alderssammensetning, antall uføre og ikke minst størrelsen på den kommunale arbeidsstokken føre til at kommunene har ulike forpliktelsener.

Pensjonsforpliktelsener i prosent av driftsinntekter 2012-2014. Konserntall. Kilde: ssb.no/kostra

	2012	2013	2014
Oppdal	110,3 %	115,5 %	122,2 %
Rennebu	132,9 %	141,0 %	141,0 %
Midtre Gauldal	110,3 %	120,1 %	121,9 %
Sunddal	115,1 %	120,8 %	130,0 %

Målt i forhold til driftsinntektene har Midtre Gauldal og Oppdal om lag samme pensjonsforpliktelsener. Sunddal og spesielt Rennebu ligger på et høyere nivå. Det nasjonale gjennomsnittet i 2014 lå på 119,2 %. Alle de fire kommunene lå over dette nivået.

Arbeidskapital i prosent av driftsinntekter

Arbeidskapitalen gir uttrykk for kommunens betalingsevne, og viser evnen til å styre økonomien slik at likviditeten er tilfredsstillende. Tallene er korrigert for premieavvik. Desto høyere andel, desto bedre betalingsevne.

Arbeidskapital ekskl. premieavvik i prosent av driftsinntekter 2012-2014. Konserntall. Kilde: ssb.no/kostra

	2012	2013	2014
Oppdal	19,4 %	16,7 %	16,6 %
Rennebu	16,9 %	14,9 %	14,3 %
Midtre Gauldal		11,1 %	5,4 %
Sunddal	12,1 %	15,9 %	16,2 %

Gjennomsnittskommunen hadde i 2014 en arbeidskapital på 13,0 % av driftsinntektene. Med unntak for Midtre Gauldal lå de berørte kommunene over dette nivået. Likviditetsutviklingen for Midtre Gauldal har vært urovekkende. De tre andre kommunene har en tilfredsstillende arbeidskapital, hvor Oppdal over tid har hatt den beste likviditeten.

Kommunereformen – delutredning 3

Samlet vurdering av de finansielle nøkkeltallene

Ingen av de fire kommunene er ROBEK-kommuner, noe som indikerer at økonomistyringen ikke er kritisk. Midtre Gauldal har lavere driftsmargin, høyere lånegjeld, mindre disposisjonsfond og svakere likviditet enn de tre andre. Alternativet der Midtre Gauldal inngår i en kommunesammenslåing vil ut fra dette gi svakere økonomiske handlefrihet enn de andre alternativene. Nøkkeltallene for de tre andre kommunene er ikke så forskjellige at de gir grunnlag for å dra ytterligere konklusjoner.

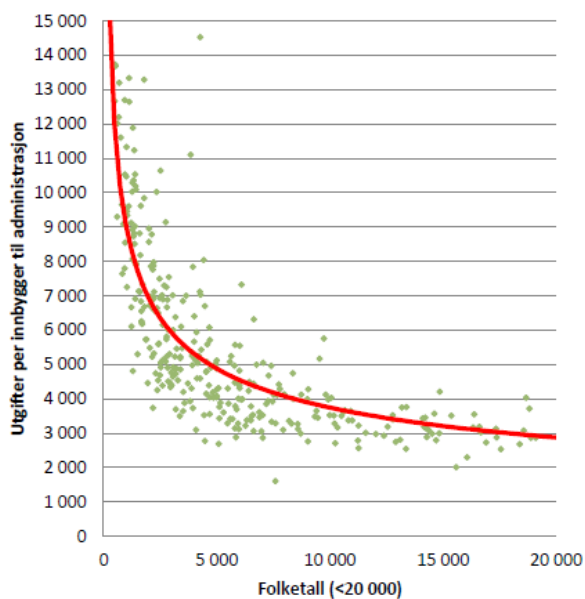
Status for kommuneøkonomi. Poengskala fra 1 til 6, der høy score angir høy attraktivitet.

	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3	Alt. 4
	Oppdal - Rennebu	Oppdal- Rennebu- Midtre Gauldal	Oppdal- Sunndal	Oppdal alene
Status for kommuneøkonomi	4	2	4	4

4. Effektiviseringspotensial ved en kommunesammenslåing

4.1 Administrasjonskostnader

Erfaringer fra tidligere kommunesammenslåinger viser at det største effektiviseringspotensialet er knyttet til administrasjon. Små kommuner har gjennomgående høyere administrasjonskostnader pr innbygger enn store kommuner. Det er opplagte *stordriftsfordeler* knyttet til administrasjon. Når man nærmer seg kommunistørrelse på 15-20.000 innbyggere er disse stordriftsfordelene i hovedsak uttømt.

Sammenhengen mellom administrasjonsutgifter og innbyggertall 2013. Kilde: KOSTRA

Netto driftsutgifter til administrasjon og styring pr innbygger 2014, konsern. Kilde: KOSTRA

Oppdal	4 180
Rennebu	9 548
Midtre Gauldal	5 333
Sunnadal	7 096
memo:	
Landet ex Oslo	4 258
Kommunegruppe 11	4 457

Oppdal har de laveste administrasjonskostnadene blant de 4 kommunene i forhold til innbyggertallet, og ligger også noe under nivået for landsgjennomsnitt og kommunegruppen det er mest naturlig å sammenligne seg med. Forskjellen til de øvrige kommunene er betydelige, - spesielt i forhold til Rennebu. Det er vanskelig å finne noen gode kvalitetsindikatorer for administrasjon som er egnet til å fortelle om kostnadsforskjellene blir reflektert i ulik kvalitet. Dermed må vi *anta* at det ikke eksisterer noen relevante kvalitetsforskjeller.

Noe av kostnadsforskjellene i forhold til de to andre kommunene skyldes at Oppdal og Rennebu ligger i gunstigere sone for arbeidsgiveravgift. I den videre beregningen for effektiviseringspotensial er det gjort sjablonmessige korrigeringer for denne effekten.

Kommunereformen – delutredning 3

Vi har valgt å anslå effektiviseringspotensialet på to måter:

- *Beste praksis*, ved å tallfeste reduksjonen i samlede administrasjonskostnader for den nye kommunen ved å legge til grunn at kostnadene kommer ned på nivå med dagens administrasjonskostnader for Oppdal målt pr innbygger.
- *Nivået til kommunegruppe 11*. Gjennomsnittet for mellomstore kommuner med middels frie inntekter og middels bundne kostnader kan også være et relevant utgangspunkt for å anslå potensialet.

Effektiviseringspotensial for administrasjon.

Sammenslåingsalternativ	Sum dagens kostnader	Beste praksis	Effektiviseringspotensial	
			ved å legge til grunn beste praksis	ved å legge til grunn kommunegruppe 11
Oppdal - Rennebu	53 mill	Oppdal	14 mill	11 mill
Oppdal - Rennebu – Midtre Gauldal	86 mill	Oppdal	20 mill	15 mill
Oppdal - Sunndal	78 mill	Oppdal	20 mill	16 mill

Effektiviseringspotensialene knyttet til administrasjon og styring er betydelige for de 3 sammenslåingsalternativene. Dersom det blir gjennomført omstillingstiltak slik at den nye kommunen kommer på linje med kostnadsnivået til Oppdal, - målt pr innbygger, - kan det spares rundt 20 mill i året for alternativene Oppdal-Rennebu-Midtre Gauldal og Oppdal-Sunndal. For alternativet Oppdal-Rennebu er tilsvarende potensial knapt 14 mill. Målt i forhold til hva som kan spares dersom den nye kommunen får administrasjonskostnader lik gjennomsnittet av kommunegruppe 11 er potensialet noe mindre.

Rundt 2/3-deler av kostnadene til administrasjon og styring er knyttet til lønnskostnader. Dersom potensialet skal realiseres må man må finne løsninger for overtallige.

Anslag over overtallige årsverk dersom administrasjonskostnader skal komme på nivå med beste praksis.

Alternativ	Overtallige årsverk innen administrasjon. Anslag
Oppdal - Rennebu	15
Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	22
Oppdal – Sunndal	22

4.2 Effektiviseringspotensial for tjenesteytingen ved en kommunesammenslåing

Vi har analysert de 6 største tjenesteområdene: grunnskole, eldreomsorg, barnevern, barnehage, helsetjenester og sosialtjenester. Det teoretiske grunnlaget for å tallfeste effektiviseringspotensial ved en kommunesammenslåing er følgende:

Ved en kommunesammenslåing må det gjennomføres en prosess for at den nye kommunen skal få en ensartet tjenesteproduksjon, hvor kvalitets- og kostnadsforskjeller viskes bort. En rasjonell måte å gjøre dette på er å bygge videre på den beste praksisen blant de sammenslåtte kommunene. Den kommunen som går inn i den sammenslåtte kommunen med best praksis danner standard for hvordan ting skal gjøres i den nye kommunen. Gjennom tallfesting av kostnadsforskjellene kan man få et bilde over effektiviseringspotensialet. Noen kostnadsforskjeller kan forklares med ulik kvalitet. Derfor bør man ikke ukritisk basere seg kun på kostnadstallene.

4.2.1 Grunnskole

	Kvalitet: rangering i Kommunebarometeret	Kostnadsnivå: brutto driftsutgift pr elev
Oppdal	23	117 164
Rennebu	306	140 786
Midtre Gauldal	312	139 249
Sunnadal	104	129 363
<i>memo:</i>		
Kommunegruppe 11	207	117 241
Landet ex Oslo	217	111 825

Sektorrangeringen for grunnskole i Kommunebarometeret er dannet ved hjelp av følgende indikatorer:

- Avgangskarakterer siste 4 år (10 % vekt)
- Avgangskarakterer siste år (5 % vekt)
- Frafall i videregående skole siste 4 år (20 % vekt)
- Nasjonale prøver (flere indikatorer med til sammen 30 % vekt)
- Andel lærere med høyere med høyre og pedagogisk utdanning (10 % vekt)
- Trivsel 7. trinn siste 5 år (5 % vekt)
- Trivsel 10. trinn siste 5 år (5 % vekt)
- Andel elever med spesialundervisning siste fire år (5 % vekt)
- Andel elever 1.-4. trinn med leksehjelp (5 % vekt)
- Andel ansatte i SFO med relevant utdanning (5 % vekt)

Ved beregning av brutto driftsutgifter pr elev er alle kostnader til grunnskole, SFO, skolelokaler og skyss tatt med, men refusjon av sykepenger er trukket fra.

Blant de 4 kommunene er Oppdal rangert høyest i Kommunebarometeret. Samtidig har Oppdal det laveste kostnadsnivået. Forskjellene er i begge tilfeller signifikante. Dermed har man entydige indikasjoner på at de 3 øvrige kommunene har et effektiviseringspotensial *både* for kvalitet og kostnad ut fra en beste-praksis-tilnærming.

Kostnadsforskjeller innen grunnskolen har ofte strukturelle forklaringer. Det koster mer pr elev å drifte en liten skole enn en stor. Den bakenforliggende forklaringen for mange små skoler er gjerne befolkningsstrukturen, men kan like godt være et politisk valg uten at avstandsurempene er den egentlige årsaken. Skolestrukturen i de 4 kommunene var høsten 2014 følgende:

Skolestruktur og elevtall 2014. Kilde: skoleporten.no

	Ungdomsskoler		Barneskoler		Private skoler	
	Skole	Elever	Skole	Elever	Skole	Elever
Oppdal	Oppdal ungdomsskole	251	Aune barneskole	367	Tågvollan skole	35
			Drivdalen skole	34		
			Lønset skole	28		
			Midtbygda skole	40		
			Vollan skole	57		
Rennebu	Rennebu ungdomsskole	112	Berkåk skole	123		
			Innset skole	19		
			Voll skole	56		
Midtre Gauldal	Støren ungdomsskole	239	Støren barneskole	207		
			Soknedal skole	151		
			Singsås skole	63		
			Budal skole	48		

Kommunereformen – delutredning 3

Sunndal	Sunndal ungdomsskole	274	Sande skole	257		
			Ålvundfjord skole	78		
			Tredal skole	144		
			Løykja skole	71		
			Gjøra skule	17		

For skoler under rundt 100 elever er det stordriftsfordeler å hente ved skole drift. Oppdal hadde høsten 2014 fire slike offentlige skoler, Rennebu 2, Midtre Gauldal 2 og Sunndal 3. Ut fra dette er det ikke grunnlag for å si at Oppdal har lavere kostnader fordi skolestrukturen er mer kostnadseffektivt organisert. Effektivisering gjennom kvalitetsheving og kostnadsreduksjon bør dermed være godt mulig for de tre øvrige kommunene selv om skolestrukturen opprettholdes.

I de videre beregningene har vi korrigert for at kommunene er i ulike soner for arbeidsgiveravgift.

Effektiviseringspotensial for skolesektoren

Sammenslåingsalternativ	Sum dagens kostnader	Beste praksis	Effektiviseringspotensial	
			ved å legge til grunn beste praksis	ved å legge til grunn kommunegruppe 11
Oppdal - Rennebu	135 mill	Oppdal	7 mill	7 mill
Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	228 mill	Oppdal	18 mill	18 mill
Oppdal – Sunndal	197 mill	Oppdal	7 mill	7 mill

Oppdal har nesten identisk kostnadsnivå som gjennomsnittet av kommunegruppe 11. Derfor er det uvesentlige forskjeller for potensialet om man legger til grunn beste praksis blant de 4 kommunene eller snittet av kommunegruppen.

4.2.2 Eldreomsorg

	Kvalitet: rangering i Kommunebarometeret	Kostnadsnivå: Netto driftsutgift til pleie og omsorg pr innbygger 80 år og over
Oppdal	97	311 524
Rennebu	408	381 947
Midtre Gauldal	308	347 472
Sunndal	228	411 643
<i>memo:</i>		
Kommunegruppe 11	197	360 789
Landet ex Oslo	217	372 276

Sektorrangeringen for eldreomsorg i Kommunebarometeret er dannet ved hjelp av følgende indikatorer:

- Andel ansatte med fagutdanning (10 % vekt)
- Tid med lege og fysioterapeut på sykehjem (10 % vekt)
- Årsverk av ergoterapeut og geriatisk sykepleier (10 % vekt)
- Andel av brukere over 80 år som får tjenesten hjemme (10 % vekt)
- Gjennomsnittlig antall timer praktisk bistand i hjemmet (5 % vekt)
- Gjennomsnittlig antall timer hjemmesykepleie (5 % vekt)
- Andel av brukere over 67 år med stort pleiebehov (5 % vekt)
- Dødelighet i forhold til landsgjennomsnittet (10 % vekt)

Kommunereformen – delutredning 3

- Korttidsplasser i sykehjem: gjennomsnittlig oppholdstid pr plass (10 % vekt)
- Antall døgn på sykehus for utskrivingsklare pasienter (5 % vekt)
- Andel brukertilpasset enerom på sykehjem (5 % vekt)
- Andel plasser til demente på sykehjem (5 % vekt)
- Trygghetsalarmer i forhold til eldre over 80 år (5 % vekt)
- System for brukerundersøkelser (5 % vekt)

Som indikator for kostnadsnivå har vi valgt å bruke netto driftsutgift målt pr innbygger 80 år og over for tjenester knyttet til aktivisering, institusjonstjenester, hjemmetjenester og institusjonslokaler. KOSTRA har ingen egen funksjon for eldreomsorg, og man får dermed ikke et rendyrket tall som viser bare eldreomsorg. Også tjenester til PU-gruppen vil eksempelvis være inkludert. Selv om indikatoren kan ha sine svakheter anses den som den mest treffsikre for å si noe om hvor mye penger den enkelte kommune bruker på eldreomsorg. Noe av forskjellene skyldes ulik AGA-sats. Dette er det korrigert for i beregningene av effektiviseringspotensial.

Blant de 4 kommunene er Oppdal rangert høyest i Kommunebarometeret. Forskjellen i forhold til de andre er så stor at den må anses som signifikant. Samtidig har Oppdal det laveste kostnadsnivået. Dermed har man entydige indikasjoner på at de 3 øvrige kommunene har et effektiviseringspotensial *både* for kvalitet og kostnad ut fra en beste-praksis-tilnærming.

Legges det til grunn at den nye kommunen får et effektiviseringspotensial opp mot gjennomsnittet av kommunegruppe 11 blir analysen litt mer uklar. Alle kommunene bortsett fra Oppdal har svakere rangering i Kommunebarometeret enn gjennomsnittet av kommunegruppen. Sunndal og Rennebu har samtidig høyere kostnadsnivå. Disse to kommunene har definitivt et effektiviseringspotensial. For Midtre Gauldal må svakere kvalitet derimot ses opp mot lavere kostnader. Ettersom Oppdal har lavere kostnader enn kommunegruppen vil gevinsten ved kostnadsreduksjon for de andre kommunene bli oppveid av kostnadsøkning for Oppdal, og det er samlet sett vanskelig å se noe effektiviseringspotensial ved denne tilnæringsmåten.

Effektiviseringspotensial for eldreomsorgen

Sammenslåingsalternativ	Sum dagens netto kostnader	Beste praksis	Effektiviseringspotensial	
			ved å legge til grunn beste praksis	ved å legge til grunn kommunegruppe 11
Oppdal - Rennebu	173 mill	Oppdal	12 mill	0
Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	297 mill	Oppdal	18 mill	0
Oppdal – Sunndal	291 mill	Oppdal	39 mill	0

4.2.3 Barnevern

	Kvalitet: rangering i Kommunebarometeret	Kostnadsnivå: netto driftsutgift til barnevern pr innbygger 0-17 år
Oppdal	27	5 064
Rennebu	7	7 743
Midtre Gauldal	151	6 987
Sunndal	111	4 672
<i>memo:</i>		
Kommunegruppe 11	236	8 081
Landet ex Oslo	217	7 978

Kommunereformen – delutredning 3

Sektorrangeringen for barnevern i Kommunebarometeret er dannet ved hjelp av følgende indikatorer:

- Andel stillinger med fagutdanning (20 % vekt)
- Andel undersøkelser med behandlingstid over 3 måneder (30 % vekt)
- Andel barn med utarbeidet plan (15 % vekt)
- Andel saker med tiltak i hjemmet (10 % vekt)
- Netto utgift til forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste (5 % vekt)
- Avsluttede saker pr årsverk (5 % vekt)
- Internkontroll innført (10 % vekt)
- System for brukerundersøkelser siste 4 år (5 % vekt)

Alle de fire kommunene er rangert relativt høyt på kommunebarometeret, og både Rennebu og Oppdal kommer svært høyt. Forskjellen mellom disse to kommunene er så små at de neppe er statistisk signifikante. I forhold til målgruppen brukes det betydelig mindre penger på tjenesten i Oppdal enn i Rennebu. Sunndal har det laveste kostnadsnivået, men etter en samlet vurdering av kvalitet og kostnadsnivå vil det være grunnlag for å si at Oppdal har den beste praksisen blant de fire kommunene.

Effektiviseringspotensial for barnevern

Sammenslåingsalternativ	Sum dagens netto kostnader	Beste praksis	Effektiviseringspotensial	
			ved å legge til grunn beste praksis	ved å legge til grunn kommunegruppe 11
Oppdal - Rennebu	11 mill	Oppdal	1 mill	0
Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	20 mill	Oppdal	3 mill	0
Oppdal – Sunndal	14 mill	Oppdal	0	0

Alle de 4 kommunene har lavere kostnadsnivå enn kommunegruppe 11. Dermed er det ikke grunnlag for noen effektivisering ved å legge denne normen til grunn.

4.2.4 Barnehage

	Kvalitet: rangering i Kommunebarometeret	Kostnadsnivå: netto driftsutgift til barnehage pr innbygger 1-5 år
Oppdal	54	120 828
Rennebu	6	154 865
Midtre Gauldal	118	126 593
Sunndal	85	141 301
<i>memo:</i>		
Kommunegruppe 11	212	126 661
Landet ex Oslo	217	128 633

Sektorrangeringen for barnehage i Kommunebarometeret er dannet ved hjelp av følgende indikatorer:

- Oppholdstid pr årsverk i kommunale barnehager (20 % vekt)
- Andel styrere og ledere med pedagogisk utdanning (20 % vekt)
- Øvrige ansatte med relevant utdanning (20 % vekt)
- Leke- og oppholdsareal pr barn (10 % vekt)
- Andel ansatte som er menn (10 % vekt)
- Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage (15 % vekt)
- 1-åringer født etter 1. september med plass i barnehage (5 % vekt)

Kommunereformen – delutredning 3

Alle de 4 kommunene kommer høyt på Kommunebarometeret. Rennebu's 6. plass er signifikant bedre enn de øvrige. Rennebu har imidlertid et betydelig høyere kostnadsnivå enn de tre andre kommunene, og kan derfor ikke sies å ha den beste praksisen for sektoren. Justert for forskjellene i arbeidsgiveravgift har Oppdal og Midtre Gauldal om lag samme kostnadsnivå. Etersom Oppdal kommer noe bedre ut på Kommunebarometeret vurderes denne kommunen til å ha den beste praksisen på barnehagesektoren.

I anslagene for effektiviseringspotensial er det korrigert for forskjellene i arbeidsgiveravgift.

Effektiviseringspotensial for barnehage

Sammenslåingsalternativ	Sum dagens netto kostnader	Beste praksis	Effektiviseringspotensial	
			ved å legge til grunn beste praksis	ved å legge til grunn kommunegruppe 11
Oppdal - Rennebu	65 mill	Oppdal	4 mill	1 mill
Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	109 mill	Oppdal	3 mill	0
Oppdal – Sunndal	92 mill	Oppdal	5 mill	1 mill

4.2.5 Helsetjenester

	Kvalitet: rangering i Kommunebarometeret	Kostnadsnivå: netto driftsutgift til helse pr innbygger
Oppdal	147	3 101
Rennebu	55	3 364
Midtre Gauldal	229	1 824
Sunndal	116	2 342
<i>memo:</i>		
Kommunegruppe 11	212	2 588
Landet ex Oslo	217	2 285

Sektorrangeringen for helse i Kommunebarometeret er dannet ved hjelp av følgende indikatorer:

- Legedekning i forhold til innbyggertall (15 % vekt)
- Ledig plass på fastlegelistene (5 % vekt)
- Årsverk av helsesøstre i forhold til innbyggertall (10 % vekt)
- Årsverk psykiatrisk sykepleiere i forhold til innbyggertall (10 % vekt)
- Innleggelser på sykehus i forhold til innbyggertall (15 % vekt)
- Andel gjennomførte undersøkelser innen skolehelsetjenesten (5 % vekt)
- Bruk av diabetesmedisin i forhold til innbyggertall (5 % vekt)
- Bruk av hjerte- og karmedisin i forhold til innbyggertall (5 % vekt)
- Bruk av medisin til psykiske lidelser i forhold til innbyggertall (5 % vekt)
- Total all legemiddelbruk i forhold til innbyggertall (10 % vekt)
- Netto driftsutgift til forebygging pr innbygger (10 % vekt)

Rennebu er rangert høyest på Kommunebarometeret, men har samtidig det høyeste kostnadsnivået. Midtre Gauldal har det laveste kostnadsnivået, men heller svak rangering på Kommunebarometeret. Sunndal har relativt høy plassering på Kommunebarometeret og relativt lavt kostnadsnivå. Å si hvilken kommune som har best praksis blir dermed en vurderingssak i avveiningen mellom kvalitet og kostnad. Sunndal har definitivt bedre praksis enn Oppdal. Midtre Gauldal sine kostnadsfortrinn i forhold til Rennebu og Oppdal er så markert i forhold til kvalitetsforskjellene at kommunen må vurderes til å ha beste praksis mellom disse 3. I forholdet mellom Oppdal og Rennebu er kvalitetsforskjellen til fordel for Rennebu mer markert enn kostnadsforskjellene.

Kommunereformen – delutredning 3

Effektiviseringspotensial for helsetjenester

Sammenslåingsalternativ	Sum dagens netto kostnader	Beste praksis	Effektiviseringspotensial	
			ved å legge til grunn beste praksis	ved å legge til grunn kommunegruppe 11
Oppdal - Rennebu	31 mill	Rennebu	0	6 mill
Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	42 mill	Midtre Gauldal	14 mill	0
Oppdal – Sunndal	38 mill	Sunndal	6 mill	1 mill

4.2.6 Sosialtjenester

	Kvalitet: rangering i Kommunebarometeret	Kostnadsnivå: netto driftsutgift til sosialtjenester pr innbygger
Oppdal	265	1 753
Rennebu	80	875
Midtre Gauldal	153	1 260
Sunndal	104	2 260
memo:		
Kommunegruppe 11	212	1 735
Landet ex Oslo	217	1 906

Sektorrangeringen for sosialtjeneste i Kommunebarometeret er dannet ved hjelp av følgende indikatorer:

- Stønadslenge for sosialhjelpsmottakere (25 % vekt)
- Andel som går over 6 måneder på stønad (10 % vekt)
- Andel av sosialhjelpsmottakere som har sosialhjelp som hovedinntektskilde (10 % vekt)
- Mottakere av kvalifiseringsstønad som går over 6 mnd på sosialhjelp (10 % vekt)
- Andel av brukerne som får gjeldsråd (10 % vekt)
- Andel søknader om kommunal bolig som blir innvilget (5 % vekt)
- Andel brukere som har individuell plan (5 % vekt)
- Netto driftsutgift til veiledning og sosial forebygging pr mottaker (5 % vekt)
- Total kostnad til krisesenter pr innbygger (10 % vekt)

Rennebu har den høyeste rangeringen i Kommunebarometeret og det klart laveste kostnadsnivået. Dermed er det entydig at Rennebu har den beste praksisen blant de fire kommunene på dette tjenesteområdet. Selv om Sunndal har høyere kostnadsnivå enn Oppdal er kvalitetsforskjellene så markerte at de må sies å ha en bedre praksis enn Oppdal.

Effektiviseringspotensial for sosialtjenester

Sammenslåingsalternativ	Sum dagens netto kostnader	Beste praksis	Effektiviseringspotensial	
			ved å legge til grunn beste praksis	ved å legge til grunn kommunegruppe 11
Oppdal - Rennebu	15 mill	Rennebu	6 mill	0
Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	22 mill	Rennebu	8 mill	0
Oppdal – Sunndal	28 mill	Sunndal	0	3 mill

4.3 Samlet effektiviseringspotensial

Gjennomgangen indikerer at det åpner seg et betydelig effektiviseringspotensial ved en kommunesammenslåing. Det understrekes at dette er et *potensial* som vil kreve en stor omstilling å få realisert. Det må videre poengteres at det er *anslag* ut fra en relativ enkel metodisk tilnærming. På den andre siden har vi tatt med kvalitetsdimensjonen i vurderingen av hvilken kommune som har best praksis, og har dermed brukt en mer grundig metode enn vanlig for beste-praksis-tilnærminger.

Man bør gjøre seg noen kritiske tanker om hvor realistisk det er at potensialet kan bli realisert. Ordningen med inndelingstilskudd innebærer at den nye kommunen vil ha inntekter om lag som summen av de sammenslåtte kommunene i 15 år. Hvilke ansporelser til å gjennomføre omstillingstiltak vil en kommune ha dersom det ikke er pengene det står på? En omstilling etter beste-praksis-teorien innebærer at den ene delen av den nye organisasjonen må adoptere den andre delens oppskrifter. Er det realistisk at man kan få en bedriftskultur i en sammenslått kommune med slik omstillingsevne? Hva med politikerne fra de gamle kommuneområdene? Vil de være med på å skape konsensus for at tjenestene de tidligere var eneansvarlige for må endres? Kanskje er det mer realistisk at det i en sammenslått kommune vil skje en harmonisering, hvor de beste blir dårligere og de svake blir bedre, mens effektiviseringen koker bort inntil man blir innhentet at inntektssystemet etter utløpet av 15-årsperioden.

Effektiviseringspotensial pr år i mill. kr med to ulike tilnæringsmåter.

	Oppdal - Rennebu		Oppdal - Rennebu - Midtre Gauldal		Oppdal - Sunndal	
	Beste praksis	Kommune-gruppe 11	Beste praksis	Kommune-gruppe 11	Beste praksis	Kommune-gruppe 11
Administrasjon	14	11	20	15	20	16
Grunnskole	7	7	18	18	7	7
Eldreomsorg	12	0	18	0	39	0
Barnevern	1	0	3	0	0	0
Barnehage	4	1	3	0	5	1
Helsetjenester	0	6	14	0	6	1
Sosialtjenester	6	0	8	0	0	3
Samlet potensial	44	25	84	33	77	28

Samlet effektiviseringspotensial pr år pr innbygger i ny kommune.

Alternativ	Målt i forhold til	
	Beste praksis	Kommune-gruppe 11
Alternativ 1: Oppdal - Rennebu	4.700	2.700
Alternativ 2: Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	5.300	2.100
Alternativ 3: Oppdal - Sunndal	5.500	2.000
Alternativ 4: Oppdal fortsetter som egen kommune	0	0

Størst potensial har man dersom Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal slår seg sammen. Forutsatt at tjenestestandarden fra kommunen med best praksis blir lagt til grunn, har den nye kommunen et effektiviseringspotensial på rundt 84 mill pr år i forhold til hva tjenestene koster til sammen i de tre kommunene i dag. Slakker man på betingelsen og aksepterer at det er godt nok at den nye kommunen får et kostnadsnivå som ikke er høyere enn i sammenlignbare kommuner, er potensialet anslått til 33 mill.

Kommunereformen – delutredning 3

Det er ikke så stor forskjell ned til alternativet Oppdal – Sunndal, hvor potensialet er anslått til 77 mill etter en beste-praksis-tilnærming og 28 mill etter en kommunegruppetilnærming. I forhold til innbyggertallet er det dette alternativet som har høyest potensial. Alternativet Oppdal – Rennebu har et lavere potensial, men dette må selvsagt ses i sammenheng med at en slik kommune får et lavere innbyggergrunnlag enn de to andre alternativene.

Gjennomgangen viser at potensialet i forhold til en beste-praksis-tilnærming i all hovedsak skyldes at Oppdal har høyere standard og lavere kostnadsnivå enn de tre andre kommunene på de mest sentrale tjenesteområdene. Dette gjelder både administrasjon, grunnskole, eldreomsorg, barnevern og barnehage. Selv om andre kommuner er bedre på helsetjenester og sosialtjenester er det forskjellene mot Oppdal som er hovedforklaringen til de store potensialene.

Effektiviseringspotensial. Poengskala fra 1 til 6, der høy score angir høy attraktivitet.

	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3	Alt. 4
	Oppdal - Rennebu	Oppdal- Rennebu- Midtre Gauldal	Oppdal- Sunndal	Oppdal alene
Effektiviseringspotensial	4	5	5	1

5. Overføringer fra staten

5.1 Økonomiske virkemidler for kommunereformen

Regjeringen vil benytte positive økonomiske virkemidler for kommuner som slår seg sammen. Virkemidlene vil bli gjort gjeldende der det blir fattet nasjonale vedtak om sammenslåing før 1. januar 2018.

Kommuner som slår seg sammen vil få dekket *engangskostnader* etter en standardisert modell. 20 mill er satt som et grunnbeløp pr sammenslåing, og differensieres etter antall kommuner og antall innbyggere i sammenslåingen. Beløpet vil bli utbetalt når nasjonale vedtak om sammenslåing er fattet.

Tilskudd til engangskostnader

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0-20.000 innbyggere	20-50.000 innbyggere	50-100.000 innbyggere	Over 100.000 innbyggere
2 kommuner	20 mill	25 mill	30 mill	35 mill
3 kommuner	30 mill	35 mill	40 mill	45 mill
4 kommuner	40 mill	45 mill	50 mill	55 mill
5 eller flere kommuner	50 mill	55 mill	60 mill	65 mill

Beløpene er anslått ut fra erfaringstall for engangskostnader ved kommunesammenslåing. Det vil dermed være en naturlig forutsetning at beløpene i sin helhet blir nødvendig for å dekke engangskostnader. Dette er altså ikke penger som vil øke handlefriheten for andre formål.

Kommunene som slår seg sammen vil også få *reformstøtte*. Reformstøtten er et engangsbeløp som går til alle sammenslåtte kommuner med vedtak i reformperioden, med et minstebeløp på 5 mill pr sammenslåing. Støtten blir differensiert i forhold til innbyggertall. Maksimalt beløp er 30 mill for de mest folkerike kommunene.

Reformstøtte

Antall innbyggere i sammenslåingen	Reformstøtte
0-15.000 innbyggere	5 mill
15-30.000 innbyggere	20 mill
30-50.000 innbyggere	25 mill
Over 50.000 innbyggere	30 mill

Til forskjell fra dekningen av engangskostnader er reformstøtten å betrakte som en gulrot hvor pengene ikke er bundet opp til kostnader som kommunene vil få med selve sammenslåingen.

Kommuner som slår seg sammen vil også nyte godt av *inndelingstilskuddet*. Dette går i korthet ut på at nye sammenslåtte kommuner får beholde rammetilskudd som om de fortsatt var to eller flere kommuner i 15 år etter sammenslåingen. De elementene som inngår i beregningen er følgende:

- ✓ Basistilskudd: et fast beløp pr kommune (ca 12,8 mill) som skal utjevne smådriftsulemper
- ✓ Småkommunetilskudd: et fast beløp pr kommune (ca 5,5 mill) som har mindre enn 3.200 innbyggere og skatteinntekter mindre enn 120 % av landsgjennomsnittet.
- ✓ Distriktstilskudd Sør-Norge: kompensasjon for distriktsutfordringer til kommuner i Sør-Norge som har en beregnet distriktsindeks under 46, og som har skatteinntekter lavere enn 120 % av landsgjennomsnittet.
- ✓ Nord-Norge- og Namdalstilskudd: ekstra tilskudd til disse kommunene ut fra distriktpolitiske hensyn.

Etter 15 år trappes inndelingstilskuddet ned over 5 år. Grunnlaget for beregningen er inntektssystemet for 2016.

Elementer i inntektssystemet for 2015 som vil inngå i beregningen av inndelingstilskuddet (mill kr):

Kommune	Basistilskudd	Småkommune-tilskudd	Distriktstilskudd Sør-Norge
Oppdal	12,8		6,0
Rennebu	12,8	5,5	
Midtre Gauldal	12,8		
Sunnadal	12,8		8,2

Økonomiske virkemidler ved de ulike alternativene (mill kr). Kilde: beregningsmodell fra KS.

Alternativ	Engangsbeløp		Årlig i 15 år
	Engangskostnader	Reformstøtte	Inndelingstilskudd
Alternativ 1: Oppdal - Rennebu	20	5	14,6
Alternativ 2: Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	30	20	29,0
Alternativ 3: Oppdal - Sunndal	20	5	14,2
Alternativ 4: Oppdal fortsetter som egen kommune	0	0	0

Ved kalkyler som både består av årlige inntekter og engangsbeløp er det vanlig å rangere alternativene ved hjelp av en nåverdiberegning. Nåverdien viser hva fremtidige pengestrømmer er verdt i dag gjennom neddiskontering av beløpene med en fast kalkulasjonsrente, hvor alternativet med den høyeste nåverdien er det mest lønnsomme. Resultatet blir påvirket av forutsetningen om kalkulasjonsrenten.

I kalkulasjonen anses det ikke som relevant å ta med tilskudd til engangskostnader, ettersom tilskuddet antas å ha et tilsvarende motstykke i engangsutgifter. Det er videre lagt til grunn følgende forutsetninger:

- ✓ Reformstøtten utbetales i 2019
- ✓ Inndelingstilskuddet utbetales fullt ut i 2020-2034, og med reduserte beløp i 2035-2039.
- ✓ Det er benyttet en kalkulasjonsrente på 4 %.

Nåverdi av reformstøtte og inndelingstilskudd.

Alternativ	Nåverdi	Nåverdi pr innbygger
Alternativ 1: Oppdal - Rennebu	175 mill	18.600
Alternativ 2: Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	358 mill	22.700
Alternativ 3: Oppdal - Sunndal	171 mill	12.200
Alternativ 4: Oppdal fortsetter som egen kommune	0	0

5.2 Andre utslag for inntektssystemet

Våren 2016 vil regjeringen legge frem forslag til revidert inntektssystem for kommunene. Etter planen skal det nye systemet tas i bruk fra 2017 av. Gjennomgangen vil bli sett i sammenheng med kommunereformen. Det vil bli gitt en vurdering av smådriftsulempene som følge av kommunestørrelse kan ses på som en frivillig eller ufrivillig kostnad for kommunene. Utformingen og omfanget av regionalpolitiske tilskudd vil bli vurdert, herunder småkommunetilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge. Regjeringen ønsker at kommunene skal få beholde mer av skatteinntektene enn i dag. Dermed vil også skatteelementene i inntektssystemet bli vurdert.

Inntektssystemet omfatter de «frie inntektene, bestående av skatt på inntekt og formue og rammetilskudd fra staten. Det er grunn til å tro at hovedidèene med de inntektsutjevne og utgiftsutjevne elementene i dagens system vil bli videreført. Men vektingen kan bli annerledes og gi en annen fordeling kommunene imellom. I dag blir smådriftsulempene med å være en liten kommune kompensert på to måter:

- ✓ Et basistilskudd med likt beløp pr kommune (12,8 mill)
- ✓ Småkommunetilskudd på 5,5 mill for kommuner med mindre enn 3.200 innbyggere

Kompensasjonen er fundert på at smådriftsulempene blir betraktet som en ufrivillig kostnad. Muligheten som kommunereformen gir for å kvitte seg med disse kostnadene åpner for andre måter å se det på. Basistilskuddet har i større grad enn småkommunetilskuddet en faglig forankring i faktiske merkostnader. Kommunereformen vil neppe bli så omfattende at alle smådriftsulempene blir fjernet. Det kan derfor være grunn til å tro at basistilskuddet vil bli videreført. Mye tyder derimot på at småkommunetilskuddet står for fall. Men dette får vi altså ikke vite før regjeringens forslag er behandlet i Stortinget før sommeren 2016.

Det er store kostnadsforskjeller mellom kommunene. Mye av dette kan skyldes forhold som kommunen selv ikke kan påvirke. Gjennom utgiftsutjevningen skal kommunene i prinsippet få full kompensasjon for slike forhold. Dette gjelder for eksempel aldersfordelingen og sosiale forhold i kommunen. Kompensasjonen skjer gjennom kostnadsnøklene, som består av ulike kriterier med tilhørende vekter. Utgiftsbehovet for den enkelte kommune blir beregnet som en indeks, der verdier over 1,0 betyr at kommunen blir regnet som mer kostnadskrevende enn gjennomsnittskommunen.

Kostnadsindekser i 2015. Kilde: Inntektssystemet for kommunene i 2015 (grønt hefte)

Kommune	Kostnadsindeks 2015
Oppdal	1,0311
Rennebu	1,1641
Midtre Gauldal	1,0743
Sunndal	1,0571

Alle de fire kommunene blir regnet som mer kostnadskrevende enn en norsk gjennomsnittskommune. Blant de fire er det Oppdal som blir normert som minst kostnadskrevende, og Rennebu som mest. Forskjellene mellom Oppdal, Midtre Gauldal og Sunndal er ikke store, men spranget opp til Rennebu er markert.

Tar man utgangspunkt i eksisterende system vil noen element i inntektssystemet bli endret ved en kommunesammenslåing uten at det blir fanget opp av inndelingstilskuddet:

Kommunereformen – delutredning 3

- ✓ Vekstkommunetilkuddet; en kommune som har stor befolkningsvekst alene kan komme under terskelen for tilskudd ved en sammenslåing
- ✓ Inntektsutjevningen; sammenslåing av kommuner med høy og lav skatteinntekt gir ikke nødvendigvis samme nettoeffekt som summen av de to kommunenes utjevningsbeløp
- ✓ Utgiftsutjevningen; noen kriterier for utjevningen vil påvirke de samlede inntektene. (urbanitetskriteriet, opphopingsindeksen, sonekriteriet og nabokriteriet)

Felles for disse elementene er at de har et motstykke som antas å oppveie inntektsendringen. Dersom beløpene knyttet til utgiftsutjevningen øker, skyldes det at kommunen, - målt etter objektive kriterier, - blir regnet som mer kostnadskrevende enn summen av de to gamle kommunene. Dette vil for eksempel være tilfelle i forhold til utjevningen knyttet til avstandsurempere.

Differanse mellom sammenslåtte kommuners rammetilskudd og summen av enkeltkommuners rammetilskudd.

Kilde: beregningsmodell fra KS. 1.000 kr pr år.

Alternativ	Inntekts- utjevning	Vekst- tilskudd	Urbanitets- kriteriet	Opphopings- kriteriet	Sum
Oppdal - Rennebu	0	0	588	2	590
Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	0	-986	1 867	-13	869
Oppdal – Sunndal	-1 748	0	1 145	12	-590
Oppdal alene	0	0	0	0	0

Anslagene er bare egnet som illustrasjon, og er lite egnet til bruk som en del av beslutningsgrunnlaget. Dette av følgende grunner:

- ✓ Inntektssystemet blir endret fra 2017 av. Med et nytt system kan utslagene bli helt annerledes.
- ✓ Utslagene er beregnet ut fra kriterieverdier i 2015. Verdiene oppdateres årlig, og utslagene vil bli annerledes i fremtiden.
- ✓ Utslagene for avstandskriteriene (sonekriteriet og nabokriteriet) er ikke beregnet, ettersom dette er en kompleks beregning som må utføres av SSB.
- ✓ Utslagene illustrerer ikke nødvendigvis endret økonomisk handlefrihet, men derimot kompensasjon for endret utgiftsbehov. Dette med unntak for endring av inntektsutjevningen, som vil ha en reell betydning for handlefriheten.

5.2 Samlet vurdering av overføringer fra staten

Overføringer fra staten. Poengskala fra 1 til 6, der høy score angir høy attraktivitet.

	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3	Alt. 4
	Oppdal - Rennebu	Oppdal- Rennebu- Midtre Gauldal	Oppdal- Sunndal	Oppdal alene
Overføringer fra staten	4	5	3	1

Ved en kommunesammenslåing beholdes de frie inntektene i 15 år som om de sammenslåtte kommunene fremdeles var selvstendige kommuner. Dette såkalte *inndelingstilskuddet* utgjør store beløp; rundt 29 mill pr år for alternativ 2 og rundt 14 mill for alternativene 1 og 3. I tillegg vil kommunene motta økonomiske stimuli for sammenslåing gjennom dekning av engangskostnader og reformstøtte. Inndelingstilskuddet vil bli beregnet på basis av inntektssystemets fordeling i 2016 til tross for at det skal revideres fra 2017 av. Vi kjenner ikke innretningen for det reviderte inntektssystemet. Men det er grunn til å anta at nedsiden er større enn oppsiden for små og mellomstore kommuner som velger å stå utenfor en sammenslåing.

6. Andre effekter med økonomisk betydning

6.1 Distriktpolitisk virkeområde

Det distriktpolitiske virkeområdet er utformet ut fra hvilke kommuner og områder som har særskilte utfordringer med behov for ekstra statlig støtte. Slike utfordringer består av

- ✓ Reduksjon eller ingen endring i folketallet
- ✓ Store avstander
- ✓ Utfordringer knyttet til sysselsetting, arbeidsmarked og levekår

Norge er delt inn i tre soner med ulik adgang til å gi regional- og distriktpolitisk støtte:

Sone 1: Utenfor virkeområdet

Sone 2: 22 distriktskommuner med behov for ekstra innsats for å styrke utviklingen

Sone 3: 281 kommuner innenfor virkeområdet for distriktsrette investeringsstøtte.

Alle de fire kommunene ligger i sone 3. Dermed vil det ikke ha noen betydning hvilket alternativ som blir valgt.

6.2 Differensiert arbeidsgiveravgift

Den differensierte arbeidsgiveravgiften er ett av de distriktpolitiske virkemidlene. EØS har godkjent den nåværende soneinndelingen i en 7-årsperiode frem til 1. juli 2021.

	Sone	Sats
Oppdal	Sone 3	6,4 %
Rennebu	Sone 3	6,4 %
Midtre Gauldal	Sone 1a	10,6 – 14,1 %
Sunnal	Sone 2	10,6 %

Hva vil skje når to kommuner som ligger i ulike soner for arbeidsgiveravgift slås sammen? Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet en overgangsordning for differensiert arbeidsgiveravgift og det distriktpolitiske virkeområdet som gjelder ved kommunesammenslåinger. Ordningene må uansett revideres når EU reviderer sitt regelverk for regionalstøtte. Neste revidering er i 2021. For sammenslåtte kommuner vil dagens grenser for støtte bli videreført fra den nye kommunen er på plass og frem til neste revisjon i 2021.

I 2021 vil den nye kommunen bli vurdert ut fra kommunens samlede distriktpolitiske utfordringer, og få en felles sats for arbeidsgiveravgift. Valget av sammenslåingsalternativ kan dermed få betydning for hvilken sats arbeidsgivere i Oppdal blir konfrontert med. Midtre Gauldal og Sunndal har høyere sats for arbeidsgiveravgift enn Oppdal. Dette *kan* medføre at arbeidsgivere, - herunder Oppdal kommune, - blir påført en ekstrakostnad dersom man velger å slå seg sammen med disse to kommunene i stedet for å stå alene eller slå seg sammen med Rennebu.

6.3 Landbrukstilskudd

Landbruksstøtten blir differensiert etter hvilken sone arealet eller driftsenheten tilhører. Alle de fire kommunene ligger i sone 5. Støttenivået for landbruket vil dermed ikke bli påvirket av hvilket sammenslåingsalternativ som velges.

6.4 Eiendomsskatt

Eiendomsskatteordningen blir fastsatt kommunevis, hvor kommunestyret har en viss handlefrihet:

Kommunereformen – delutredning 3

- ✓ Omfang: skatten kan omfatte alle faste eiendommer i hele kommunen, bare eiendommer i bymessig utbygde områder, bare verker og bruk i hele kommunen, bare verker og bruk og næringseiendommer i hele kommunen, eller en kombinasjon av disse valgmulighetene.
- ✓ Skattesatsen kan maksimalt være 7 promille og minimum 2 promille. Innenfor dette intervallet avgjøres skattetrykket årlig av kommunestyret.
- ✓ Det kan fastsettes et bunnfradrag, som medfører at skattegrunnlaget blir lavere enn taksten.
- ✓ Takseringsmetode: selv om eiendomsskatteordningen setter en øvre grense for takstnivået er praksis i kommunene litt ulik. Kommunene kan for eksempel velge å bruke formuesskattetalene for boligeiendommer i stedet for egen eiendomsskattetakst.

Ved en kommunesammenslåing må eiendomsskatteordningen harmoniseres. Den enkelte skatteyter skal ikke bli belastet med eiendomsskatt ut fra hvilken kommune vedkommende tidligere tilhørte. I en overgangsperiode kan departementet med hjemmel i inndelingslovas § 17 d) gjøre unntak. I tidligere kommunesammenslåinger har kommuner blitt innrømmet en 2 års overgangsperiode.

Status for eiendomsskatteordningen i de fire kommunene:

	Omfang	Sats næring 2015	Sats bolig og fritid i 2015	Sist taksert
Oppdal	Hele kommunen	7 promille	2,2 promille	2012
Rennebu	Hele kommunen	7 promille	2,7 promille	2015
Midtre Gauldal	Hele kommunen	7 promille	2,0 promille	2015
Sunnal	Hele kommunen	7 promille	2,0 promille	2011

KOSTRA-tallene for 2014 gir følgende informasjon om eiendomsskatteordningen i de fire kommunene: Kilde: SSB.no/kostra.

	Eiendomsskatt på en bolig på 120 kvm	Eiendoms- skatt totalt	Eiendoms- skatt bolig og fritidseiendom
Oppdal	2 500	20,9 mill	14,3 mill
Rennebu	1 500	13,7 mill	0,7 mill
Midtre Gauldal	0	1,7 mill	0
Sunnal	1 900	87,7 mill	5,2 mill

Både Rennebu og Midtre Gauldal har vedtatt utviding av eiendomsskatteordningen til å gjelde alle eiendommer i hele kommunen med virkning fra 2015. Tallene for 2014 er dermed ikke rettvise for dagens situasjon i disse kommunene hverken hva inntekter eller skattenivå angår. For 2015 har Rennebu budsjettert med 18,4 mill i eiendomsskatt, mens Midtre Gauldal har budsjettert med 13,3 mill. Det er grunn til å tro at skattetrykket for boliger og fritidseiendommer i Rennebu og Midtre Gauldal i 2015 vil ligge om lag på samme nivå som Oppdal.

Skatteordningen i de fire kommunene er dermed ikke særlig forskjellige. Inntektsforskjellene vil skyldes at Sunndal, - og til dels Rennebu, - har særskilt store inntekter fra verker og bruk, og at Oppdal og Rennebu har en forholdsmessig stor fritidsbebyggelse. Ved en harmonisering av eiendomsskatteordningen er det ikke holdepunkt for at skattetrykket for eiendommer i Oppdal må økes. *Inntektene* målt pr innbygger vil derimot øke avhengig av hvilket sammenslåingsalternativ som velges.

Anslag over eiendomsskatteinntekter.

Alternativ	Samlet eiendomsskatt. Anslag basert på 2015	Eiendomsskatteinntekt pr innbygger (2015)
Oppdal - Rennebu	39 mill	4 140
Oppdal – Rennebu – Midtre Gauldal	52 mill	3 290
Oppdal – Sunndal	109 mill	7 780
Oppdal alene	21 mill	3 065

Anslagene tyder på at alle de 3 sammenslåingsalternativene innebærer økte inntekter målt pr innbygger i forhold til at Oppdal skal fortsette som egen kommune. Dette vil kunne skje uten at skattetrykket for eiendommer i Oppdal økes. Årsaken til dette er at Rennebu og Sunndal har mye eiendomsskatt fra kraftverk.

6.5 Kraftinntekter

Inntekter fra kraftsektoren kan komme kommunene til gode på flere måter:

- ✓ Konesjonskraftinntekter
- ✓ Konesjonsavgift
- ✓ Eiendomsskatt på kraftverk
- ✓ Naturressursskatt
- ✓ Aksjeutbytte på eierandel i kraftselskap
- ✓ Rente på ansvarlig lån til kraftselskap

Eiendomsskatt er omfattet av kap 6.4. Naturressursskatten inngår som en del av kommunens ordinære skatt på inntekt og formue, og inngår i inntektsutjevningen for de frie inntektene.

Uttaksrettigheter, konsesjonsavgift og eierandel i kraftselskap.

	Konesjonskraft og andre uttaksretter	Konesjonsavgift	Eierskap i kraftselskap
Oppdal	Ca 61 GWh	3,0 mill	Oppdal Everk AS: 100 % TrønderEnergi AS: 2,92 %
Rennebu	Ca 63 GWh	2,1 mill	Kvikne Rennebu kraftlag SA TrønderEnergi AS: 0,06 %
Midtre Gauldal	Ca 12 GWh	0,8 mill	Gauldal Energi AS: 100 % TrønderEnergi AS: 3,15 %
Sunndal	Ca 66 GWh	3,0 mill	Sunndal Energi KF: 100 %

Oppdal kommune har i et normalt nedbørsår rett til uttak av 61 GWh til selvkost i form av konsesjonskraft samt tilleggskraft fra Drivarrettigheten. Årlig konsesjonsavgift utgjør rundt 3,0 mill. Kommunen eier Oppdal Everk AS 100 % og har 2,92 % eierandel i TrønderEnergi AS. For siste regnskapsår ble det ikke utbetalt utbytte fra Oppdal Everk, mens kommunen mottok 1,7 mill fra TrønderEnergi. Kommunen har et ansvarlig utlån på 25 mill til TrønderEnergi (7,1 % rente) og 6,95 mill til Oppdal Everk (7,5 % rente).

Rennebu kommune sine konsesjonskraftrettigheter utgjør 44 GWh og tilleggskraften utgjør 19 GWh. Tilleggskraften tas ut med et påslag på 50 % i forhold til konsesjonskraftprisen. Årlig konsesjonsavgift er på om lag 2,1 mill. Kommunen har en eierandel i TrønderEnergi på 0,06 %, og er andelseier i Kvikne Rennebu Kraftlag SA på lik linje med andre abonnenter til selskapet.

Midtre Gauldal kommune har en konsesjonskraftrettighet på rundt 12 GWh og årlig konsesjonsavgift på rundt 0,8 mill. Etter oppkjøp fra Holtålen kommune er de nå 100 % eier av Gauldal Energi AS. Selskapet har de siste årene utbetalt rundt 1,2 mill i utbytte. I tillegg eier Midtre Gauldal 3,15 % av Trønderenergi, noe som i 2015 ga et utbytte på rundt 1,8 mill. Kommunen har også et ansvarlig utlån til TrønderEnergi på 27 mill til 7,1 % rente.

Sunndal kommune sin konsesjonskraftrettighet utgjør rundt 66 GWh. Rettighetene forvaltes av det kommunale foretaket Sunndal Energi KF. I 2015 ble det utbetalt et utbytte på 4,3 mill fra foretaket. Konesjonsavgiften til kommunen utgjør rundt 3,0 mill. Kommunen har et ansvarlig utlån til Sunndal Energi KF på 24 mill som forrentes med 6 %.

Ved en kommunesammenslåing vil alle de omtalte rettigheter og eiendeler tilfalle den nye kommunen uavhengig av beliggenheten til kraftverket eller anlegget. Når man ser bort fra eiendomsskatt på kraftverk og naturressursskatt er det, - målt i forhold til innbyggertallet, - ikke så store forskjeller på inngangsverdiene for de

Kommunereformen – delutredning 3

4 kommunene. Ingen kommuner har en konsesjonskraftmengde som er over 10 % av alminnelig forbruk. Dermed oppstår det ingen nettogevinst ved en sammenslåing som følge av at noen av kommunene avgir det overskytende til fylkeskommunen. Rennebu har den forholdsmessig største konsesjonskraftmengden, men på den andre siden har kommunen en bagatellmessig eierandel i kraftforetak. Midtre Gauldal har bare en beskjeden konsesjonskraftmengde, men den største eierandelen i TrønderEnergi i tillegg til at de eier det lokale everket 100 %. Ser man bort fra eiendomsskatten på kraftverk (hvor Sunndal har mest å bidra med) er det nok Oppdal som har de største inngangsverdiene i forhold til folketallet.

6.6 Prising av kommunale tjenester

Ved en kommunesammenslåing må gebyrer og betalingssetser harmoniseres. For noen tjenester blir prisen fastsatt på basis av selvkostberegninger, for andre er det mer opp til det kommunale skjønnnet. Et sentralt spørsmål vil være om kommunesammenslåing fører til høyere priser og gebyrer enn i de gamle kommunene.

Gebyrsatser og brukerbetaling. Kilde: KOSTRA-tall for 2014

	Barnehage pr mnd	SFO pr mnd (20 t/uke)	Hjemmehjelp pr mnd (inntekt 3-4 G)	Årsgebyr vann	Årsgebyr avløp	Årsgebyr avfall	Årsgebyr septikk- tømming	Årsgebyr feieing
Oppdal	2 480	2 306	1 589	2 365	2 570	2 134	1 655	460
Rennebu	1 840	2 007	1 500	1 665	2 270	2 450	1 200	530
Midtre Gauldal	2 480	2 385	1 352	2 727	5 022	2 726	2 937	680
Sunndal	2 441	905	1 600	2 693	2 255	2 694	1 056	420

Oversikten viser at Midtre Gauldal har det høyeste prisnivået og Sunndal det laveste. En kommunesammenslåing der Midtre Gauldal inngår kan dermed medføre en viss økning av betalingstrykket for oppdalinger, mens en sammenslåing med Sunndal kan medføre en lettelse. Men dette vil bero på mange faktorer, blant annet hvordan kostnadene for tjenestene blir påvirket av en kommunesammenslåing og om man velger å prise tjenestene slik at de gir full kostnadsdekning.

6.7 Samlet vurdering av andre økonomiske effekter

Andre økonomiske effekter. Poengskala fra 1 til 6, der høy score angir høy attraktivitet.

	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3	Alt. 4
	Oppdal - Rennebu	Oppdal- Rennebu- Midtre Gauldal	Oppdal- Sunndal	Oppdal alene
Andre økonomiske effekter	4	2	4	3

Poenggivningen er basert på følgende vurderinger:

- ✓ Ingen av alternativene vil gi endret status for distriktpolitisk virkeområde
- ✓ Arbeidsgiveravgiften kan bli høyere for arbeidsgivere i Oppdal fra 2021 av for alternativene 2 og 3 enn 1 og 4.
- ✓ Ingen av alternativene gir endring i støttenivået for landbruket
- ✓ Sunndal har mye eiendomsskatt fra verker og bruk, og Rennebu har også mer enn Oppdal. Midtre Gauldal har derimot langt mindre. Skattetrykket for hus og hytter i de fire kommunene er om lag på samme nivå, og en sammenslåing vil ikke utløse store endringer.
- ✓ Alle de fire kommunene har ulike former for kraftinntekter. Verdiene av eierandeler og løpende inntekter til sammen er ikke så veldig forskjellige, men med et lite fortrinn for Oppdal.
- ✓ Sunndal kommune har det laveste prisnivået på kommunale tjenester, og Midtre Gauldal det høyeste.

Kilder:

Utredningsverktøyet NY KOMMUNE: www.kommunereformen.no

Statistisk Sentralbyrå: KOSTRA-data

Statistisk Sentralbyrå: Befolkningsdata og fremskrivninger

KS: Økonomiske utslag ved kommunesammenslåing

Telemarksforskning. TF-rapport nr 361/2015: Inntektssystemet i ny kommunestruktur

Kommunal Rapport: Kommunebarometeret

Årsmeldinger og regnskap for Sunndal, Rennebu, Midtre Gauldal og Oppdal kommune